

Budgetvejledning

for

Budget 2020-2023

Denne budgetvejledning indeholder de godkendte retningslinjer for udarbejdelse af et budget for 2020 og overslagsårene 2021-2023.

Budgetprocessen arbejder med 3 spor:

1. Et politisk- administrativt spor
2. Et brugerspor for brugerbestyrelser, råd og nævn
3. Et medarbejderspor for MED-organisation

Budgetvejledningen indeholder følgende afsnit:

- Rammer for budgetlægningen for 2020
- Politisk - administrativt spor for budgetproces 2020 – herunder en tidsplan
- Brugerspor med høring – herunder en tidsplan
- Medarbejderspor med budgetdialogmøder – herunder tidsplan

Bagerst i budgetvejledningen er indsat et bilag med beskrivelser af, hvordan der administrativt udarbejdes

- Et budgetmateriale for 2020-2023
- Budgetbalancer

Budgetprocessen kan opdeles i tre overordnede faser:

Fase 1: Teknisk, administrativ fase

I perioden fra januar og frem til marts er budgetprocessen af teknisk, administrativ karakter. Denne fase løber indtil de første budgetrammer for 2020 fremlægges til politisk behandling i marts. I denne fase foretages tekniske korrektioner som fremskrivning af det seneste budget, omplaceringer inden for og mellem politiske udvalg samt en korrektion af eventuelle fejl og ændringer.

Fase 2: Politisk, administrativ fase

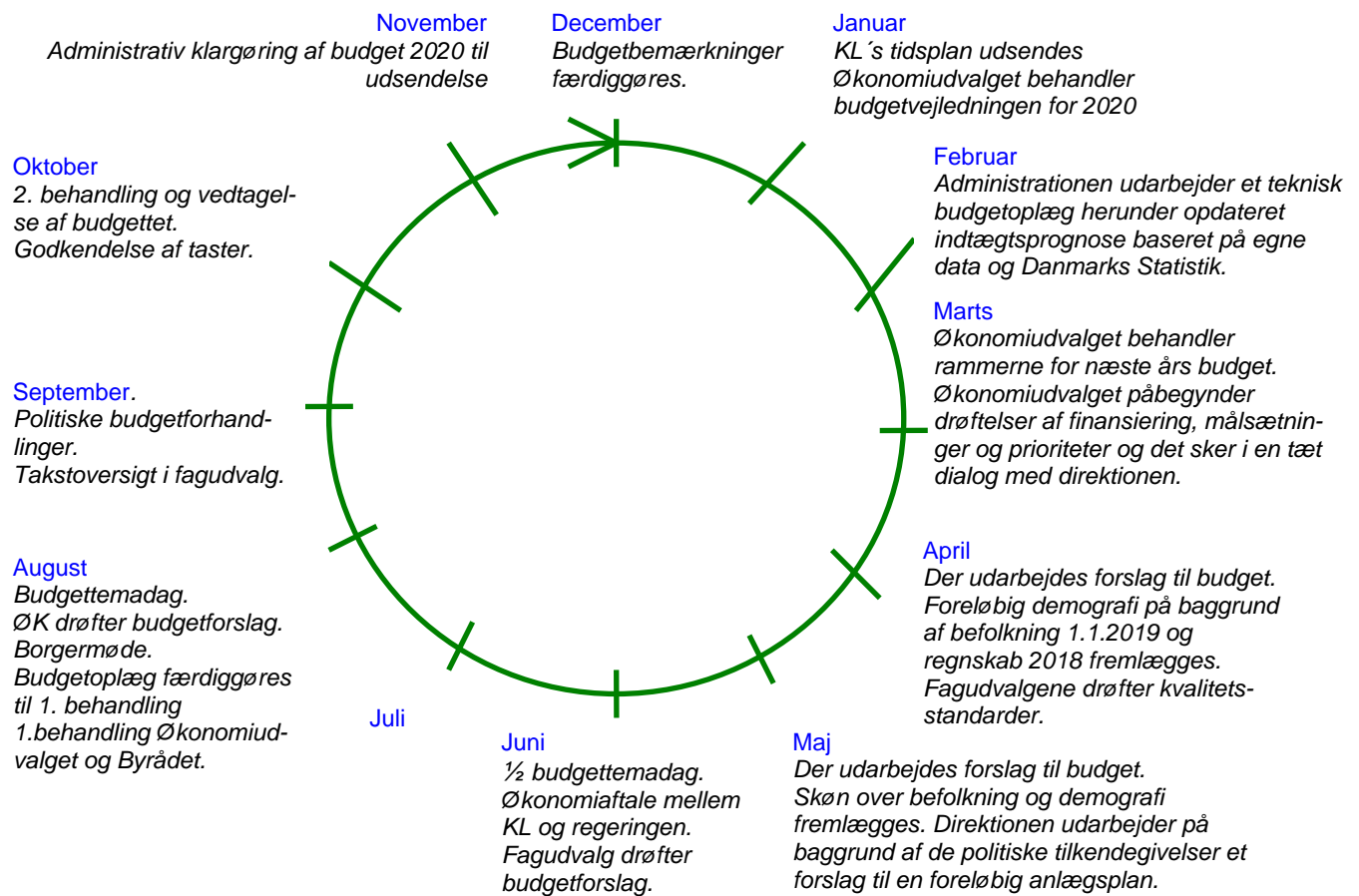
De første budgetrammer forelægges Økonomiudvalget på udvalgets møde i marts. Økonomiudvalget vil på baggrund heraf prioritere, hvilke elementer der kan arbejdes videre med administrativt ligesom målene for budgetlægningen fastlægges. Denne fase strækker sig fra udmeldingen af de første budgetrammer i marts og frem til budgettemadagen i august, hvorefter budgetlægningsprocessen frem til budgetvedtagelsen er i den næste fase.

Fase 3: Politisk fase

Den politiske fase starter umiddelbart op i marts måned og løber frem til budgetvedtagelsen i oktober. Den politiske fase indeholder flere forskellige politiske processer, ligesom fasen er bundet tæt op på direktionens arbejde med budgettet.

Budgetprocessen er i hovedtræk skitseret i nedenstående figur, som i oversigtsform viser budgetlægningens årshjul.

På alle møder henover foråret i Økonomiudvalget drøftes budget 2020 herunder evt. besparelsesforslag, effektiviseringsforslag og øvrige prioriteter.

1. Det politisk-administrative spor

I dette spor arbejder det politiske niveau tæt sammen med direktionen og chefforum. Tanker, idéer og al relevant input til budgetmæssige tiltag for 2020 deles i en forpligtigende dialog mellem de tre parter.

Sporet omfatter blandt andet de økonomiske beregninger og de politiske drøftelser og løbende afklaringer mellem det politiske niveau og de øverste administrative niveauer.

Formål:

- Fastlæggelse af kommunens budget.

Indhold:

- Tilvejebringelse af de grundlæggende forudsætninger og løbende afklaringer for budgetlægning og sikring af en forståelse herfor.
- Udarbejdelse og vedtagelse af et budget.

Input:

- Et budgetgrundlag.
- En aftale om kommunernes samlede økonomiske vilkår – kendt som "Økonomiaftalen".
- Tildelingsmodeller for de store velfærdsområder, herunder demografi og skøn for befolkningsudviklingen.
- Et forslag til en anlægsplan.
- Fagområdernes kvalitetsstandarder.
- Den vedtagne planstrategi.
- De politiske mål/politiske prioriteter/reduktionskrav/politiske ønsker og anden tilpasning.
- Høringssvar
- Særlige politiske emner herunder ændringsforslag.
- Dialog med Hovedudvalget.

Output:

- Et budgetoplæg
- Reviderede kvalitetsstandarder på de store velfærdsområder.
- Oversigter over reduktions- og prioriteringsforslag.
- Løbende, reviderede budgetversioner.
- Hele og halve budgettemadage.
- Et budget til stillingtagen
- Løbende bidrag til KL's politiske, faseopdelte budgetlægning.
- Løbende indberetninger af budgetstatus ud fra egne data til KL, Økonomi- og Indenrigsministeriet og Danmarks Statistik.
- Politiske prioriteringer og målsætning.

Roller og ansvar:

- Økonomiudvalget er ansvarligt for udarbejdelsen af et budget.
- Direktionen er administrativt ansvarlig for afviklingen af budgetprocessen. Det sker med løbende inddragelse af såvel chefforum som Hovedudvalget og i hele budgetprocessen.
- Center for HR, Økonomi & IT koordinerer budgetprocessen og har det tekniske ansvar for denne.

Budget 2020

Budgettet udarbejdes i forhold til de fastsatte målsætninger for økonomien samt under hensynstagen til kommunens overordnede økonomiske politik.

Udgangspunktet for budget 2020 er det korrigerede budgetoverslag 2020 fra budget 2019 fremskrevet med KL's skøn for pris og lønudvikling.

Direktionen drøfter i slutningen af februar de overordnede rammer for 2020. Det sker på baggrund af relevante nøgletal, det foreløbige regnskabsresultat for 2018 samt en første balance for budget 2020. Drøftelsen involverer chefforum.

Det samlede administrative oplæg behandles på Økonomiudvalgets møde primo marts og indeholder et samlet overblik over forventninger til både udgifts- og indtægtssiden, herunder direktionens beskrivelser af eventuelle særlige udfordringer.

Økonomiudvalgets behandling på mødet i marts suppleres med en dialog med Hovedudvalget. Dette for at sikre en dialog om, hvor Hovedudvalget og chefforum ser udfordringer og muligheder.

De første budgetrammer aftales politisk og det videre budgetarbejde finder sted henover foråret, hvor direktionen på økonomiudvalgsmøderne vedholdende deler deres og chefforums overvejelser, idéer, forslag og input. Parallelt kan direktionen og chefforum tage forskellige oplæg til debat i fagudvalg mm.

Økonomiudvalget orienteres om befolkningstallet pr. 1. januar, 1. marts og 1. maj ligesom de foreløbige skøn over befolkningstallet for 2020-2023 forelægges.

Direktionen udarbejder med baggrund i de politiske prioriteringer et forslag til en anlægsplan for årene 2020-2023. Det sker på baggrund af drøftelser i Økonomiudvalget og chefforum. For Økonomiudvalgets vedkommende som punkter på dagsordenen til alle møder i perioden marts til og med juni.

Der udarbejdes et skøn for overførselsudgifterne samt den tilrettede demografitildeling for de øvrige velfærdsområder i 2020.

Direktionen udstikker på baggrund af dialogen med Økonomiudvalget de overordnede rammer for udarbejdelsen af løbende, administrative bidrag og sikrer koordinering og helhed samt dialog på tværs af organisationen. Center for HR, Økonomi & IT inddrages løbende af centrene i forbindelse med deres udarbejdelse af rekvirerede budgetmaterialer, herunder politisk bestilte drifts- og anlægsforslag. Center for HR, Økonomi & IT gennemgår alle budgetforslag og medvirker til den faglige koordinering, inden forslagene indgår i den politiske behandling.

I juni afholdes en ½ budgettemadag for Byrådet. Direktionen fastlægger dagens indhold på baggrund af et forslag fra Center for HR, Økonomi & IT. Hovedudvalget deltager i budgettemadagen, hvor medarbejderside får et særskilt punkt på dagsordenen.

Fagudvalgene kan drøfte budgetsituationen på deres møder henover foråret. Centercheferne sørger i den forbindelse for, at de enkelte fagudvalg får lejlighed til at drøfte særlige, relevante temaer indenfor fagområdet herunder kvalitetsstandarder.

Direktionen udarbejder sammen med chefforum i august et samlet budgetoplæg. Budgetoplægget skal være i balance og såvel servicerammen som anlægsrammen skal over-

holdes. Budgetoplægget skal afspejle de politiske drøftelser, mål og prioriteringer og kan omfatte:

- Et samlet oplæg vedrørende effektiviserings- og reduktionsforslag.
- Et samlet oplæg vedrørende eventuelle budgettilpasninger og nye tiltag.
- Et skøn for udgifterne på beskæftigelsesområdet samt medfinansieringen på sundhedsområdet
- Et forslag til en flerårig anlægsplan.

Oplistningen er ikke udtømmende.

I august afholdes 2. budgettemadag. Der er tale om en hel eller en halv dag, hvor målet er at skabe en fælles, politisk forståelse for og indblik i budgetoplægget som dette sendes til 1. behandling. Modsat tidligere år afvikles der ikke gruppemøder på dagen, idet de fælles drøftelser politisk prioriteres højt. Direktionen, centercheferne og Hovedudvalget deltager på budgettemadagen.

Alle relevante datoer og budgetaktiviteter fremgår af den efterfølgende aktivitetsoversigt, tabel 1.

Taksterne for 2020 behandles på fagudvalgenes møder i september og efterfølgende i Økonomiudvalget og Byrådet samtidig med 2. behandlingen af budgettet.

Efter budgetvedtagelsen i oktober udarbejdes tilrettede budgetforslag, som lægges på kommunens hjemmeside sammen med det øvrige budgetmateriale.

Tabel 1: Tidsplan for politisk-administrativt spor – budgetproces

Dato	Aktivitet	Ansvarlig
29. januar	Økonomiudvalget behandler "Budgetvejledning 2020" herunder vejledningens tidsplan for budgetproces, dialogmøder og høring. På samme møde er der dialog mellem Økonomiudvalget og Hovedudvalget om budgetprocessen.	Center for HR, Økonomi & IT
Januar, februar og marts	Der arbejdes på at forberede rammerne for budgetarbejdet frem til Økonomiudvalgets møde i marts	Direktion og chefforum samt Center for HR, Økonomi & IT
6. marts	Økonomiudvalget behandler de første rammer for budgettet. Økonomiudvalget drøfter samtidig den kommende finansiering. På denne baggrund udstikker Økonomiudvalget rammerne for den videre proces. Dialog mellem Hovedudvalget og Økonomiudvalget om udfordringer og muligheder.	Direktion og Center for HR, Økonomi & IT
12. marts	Direktionen drøfter budgettet og afklarer hvordan chefforum inddrages. Der listes emner op til dialog med Økonomiudvalget på forårets møder.	Direktion og Center for HR, Økonomi & IT
April	Direktionen drøfter budgetsituationen med chefforum og Økonomiudvalget ligesom direktionen udarbejder et forslag til en flerårig anlægsplan	Direktion
2. maj	Borgmestermøde i KL	Borgmesteren
1. juni	Materiale til 1. budgettemadag klar på budgethjemmesiden	Center for HR, Økonomi & IT

1. juni	Fagcentre udsender budgetmateriale i høring hos brugerbestyrelser, råd og nævn. Fagudvalgene afslutter deres drøftelser af kvalitetsstandarderne.	Direktion / chefforum
25. juni	Chefforum gør status på de politiske drøftelser af kvalitetsstandarder og udarbejder en samlet, ensartet fremstilling af disse.	Chefforum
24. -26. juni	Fagudvalg drøfter budgetforslaget som er sendt i høring. Det sker den: 24. juni – BIU/SOU 25. juni – SSU/PKU 26. juni – BLU/TMU	Direktion og centerchefer
27. juni	Byrådets 1. budgettemadag	Center for HR, Økonomi & IT
1. august kl. 12.00	Frist for indsendelse af høringssvar fra udvalg, brugerbestyrelser, MED-organisationen mv. Forslag fremsendes til Center for HR, Økonomi & IT.	Høringsparter
2. august	Materiale til 2. budgettemadag klar på hjemmeside	Center for HR, Økonomi & IT
8. august	Byrådets 2. budgettemadag	Center for HR, Økonomi & IT
14. august	Økonomiudvalgets 1. behandling af budget 2020-2023	Center for HR, Økonomi & IT
22. august	Byrådets 1. behandling af budget 2020-2023	Center for HR, Økonomi & IT
29. august	Borgermøde	Center for HR, Økonomi & IT
2. september	Politiske budgetforhandlinger	Borgmesteren
4. september	Borgmestermøde i KL	Borgmesteren
9. september	Politiske budgetforhandlinger	Borgmesteren
16. september	Politiske budgetforhandlinger	Borgmesteren
23. september kl. 12.00	Frist for fremsendelse af politiske ændringsforslag til budget 2020. Forslag fremsendes til Center for HR, Økonomi & IT.	De politiske grupper
26. september	Borgmestermøde i KL	Borgmesteren
2. oktober	Økonomiudvalgets 2. behandling af budget 2020-2023. Økonomiudvalget behandler takstoversigten	Center for HR, Økonomi & IT
10. oktober	Byrådets 2. behandling af budget 2020-2023 Byrådet behandler takstoversigten	Center for HR, Økonomi & IT
15. oktober	Lovpligtig deadline for vedtagelse af budget 2020	
Primo/medio december	Udmelding af de vedtagne budgetter til centre og decentraliserede enheder.	Center for HR, Økonomi & IT

Det er forudsat, at evt. forhold fra byrådets 2. budgettemadag og borgermødet rent teknisk skal fremsættes som ændringsforslag. Begrundelsen er, at det er samme materiale, som forelægges på 2. budgettemadag og 1. behandlingen i Økonomiudvalget.

2. Brugersporet med høring

Brugersporet for budgetprocessen omfatter høring af og dialog med borgere, brugerbestyrelser, organisationer, råd og nævn.

Formål:

- At sikre indflydelse og skabe lydhørhed over for synspunkter og input fra brugerbestyrelser, organisationer, råd og nævn.
- At skabe gensidig forståelse for de overordnede rammer og dilemmaer bag prioriteringsforslagene, herunder de givne økonomiske og politiske rammer.

Indhold:

- Dialogmøde med fagudvalg og repræsentanter for brugerbestyrelser, råd og nævn. Dialogen gennemføres som et særskilt punkt på dagsordenen. Her tilstræbes det, at kvalificere de hørings svar der efterfølgende er deadline for dialog-/borgermøder

Input:

- Hørings svar og evt. input til budgetforslaget for Budget 2020.
- Input fra borgermøder.
- Politiske prioriteringsforslag

Output:

- Information til de politiske fagudvalg om de begrundede ønsker, behov og idéer fra borgere, brugerne og interessenter.
- Feedback til de politiske fagudvalg.
- Oversigt over hørings svar.

Roller og ansvar:

- De respektive direktører er ansvarlige for de enkelte fagområder og områdernes centerchefer tilrettelægger processen til fagudvalgene.
- Høringsberettigede parter er: Handicaprådet, Ældrerådet, Folkeoplysningsudvalget og Frivilligrådet samt alle MED-udvalg.

Budgetmateriale sendes 1. juni i høring i brugerbestyrelser, råd og nævn.

Høringsfristen for skriftlige hørings svar er sat til den 1. august kl. 12.00. Hørings svarene samt oversigt over indkomne hørings svar indgår som bilag til Økonomiudvalgets møde i august samt ved byrådets 1. behandling af Budget 2020.

Henover foråret Der skal løbende henover foråret være dialog mellem Økonomiudvalget og direktionen om udviklingen og udfordringer i budgetsituationen. Emner tages op løbende og det sker efter samtaler mellem centerchefer og direktionen på møder i chef-forum.

Centrene inviterer på vegne af fagudvalgene repræsentanter for brugerbestyrelser, råd og nævn til at deltage i dialogmøder med fagudvalgene i løbet af foråret om udvikling og udfordringer i budgetprocessen. Dette så bidrag kan nå at indgå i materialet til den politiske behandling af budgetmaterialet i september.

Se desuden denne tidsplan for høringsprocessen, tabel 2

Tabel 2: Tidsplan for brugerspor – høring

Dato	Aktivitet	Ansvarlig
1. juni	Budgetmateriale sendes til høring i brugerbestyrelser, råd og nævn. Materialet lægges på kommunens hjemmeside	Centerchefer bistået af Center for HR, Økonomi & IT
24.-26. juni	Fagudvalg afholder dialogmøder med centerMED	Direktion / centerchefer
1. august, kl. 12.00	Frist for indsendelse af skriftlige høringssvar til Byrådet fra brugerbestyrelser, råd og nævn.	Høringsparter
8. august	Høringssvarene er klar til udsendelse sammen med budgetmaterialet til 1. behandling af budgettet. Materialet lægges på kommunens hjemmeside	Center for HR, Økonomi & IT
29. august	Borgermøde	Borgmesteren og direktionen

3. Medarbejdersporet med dialogmøder

Medarbejdersporet for budgetprocessen omfatter høring og dialog med MED-organisationen. Politisk er det en prioritet, at hovedudvalgets medarbejderside tæt følger og bidrager til budgetarbejdet. Det sker i en dialog på møder henover foråret med Økonomiudvalget og ikke mindst på budgettemadagene.

Formål:

- At give politisk indblik i de faglige udfordringer, bekymringer og muligheder medarbejderne finder vigtige i forhold til budgetlægningsen for 2020.
- At give de ansatte indblik i de dilemmaer og udfordringer politikere, direktionen og chefforum oplever, hvis der nødvendigvis skal prioriteres i forhold til helheden.

Indhold:

- Personalemøder
- Møder i centerudvalg og Hovedudvalg
- Møder mellem hovedudvalget og Økonomiudvalget

Input:

- Budgetmateriale, herunder
 - Prioriteringsforslag.
 - Anlægsforslag.

Output:

- Budgetdialogmøder.
- Tilbage melding vedrørende budget og budgetdialog.

Roller og ansvar:

- Direktionen er ansvarlig for, at der finder en proces med dialog sted mellem Økonomiudvalget og medarbejdersiden i Hovedudvalget.
- Center for HR, Økonomi & IT er ansvarlig for sikringen af høringsprocessen.
- Desuden kan faglige organisationer fremsende deres input og tage drøftelser løbende med de politiske grupper.

Budgetmateriale sendes d. 1. juni i høring i Hovedudvalget, MED-organisationen og andre høringsberettigede parter.

Der afholdes dialogmøde mellem Økonomiudvalget og Hovedudvalget samt centerudvalgenes næstformænd.

Hovedudvalget deltager i budgettemadagene som indlægsholder med et punkt på dagsordenen. Formålet er at bidrage til dialog mellem MED-organisationen og det politiske niveau om udfordringen organisatorisk.

Tabel 3: Tidsplan for medarbejderspor med budgetdialogmøde

Dato	Aktivitet	Ansvarlig
29. januar	Hovedudvalget drøfter og aftaler deres involvering i budgetprocessen med Økonomiudvalget	Direktion
20. februar	Hovedudvalget drøfter budgetvejledning 2020 samt gør status på budgetproces	Center for HR, Økonomi & IT
6. marts	Dialog mellem Hovedudvalget og Økonomiudvalget om udfordringer og muligheder.	Direktion

1. juni	Budgetmateriale sendes i høring i Hovedudvalget, Centerudvalg, Lokal-MED og andre høringsberettigede parter	Center for HR, Økonomi & IT
12. juni	Hovedudvalget behandler budgetforudsætninger og faglige udfordringer på medarbejderområdet	Hovedudvalget
12. juni	Dialogmøde mellem Økonomiudvalget og Hovedudvalget samt næstformændene i centerudvalgene	Direktionen
20. juni	Hovedudvalget udarbejder høringssvar	Hovedudvalget
24. - 26. juni	Mulighed for dialogmøder mellem fagudvalg og Centerudvalg. 24. juni – BIU/SOU 25. juni – SSU/PKU 26. juni – BLU/TMU	Direktion og chefforum
27. juni	Hovedudvalget deltager sammen med chefforum på 1. budgettemadag	Direktion Center for HR, Økonomi & IT
1. august kl. 12.00	Frist for høringssvar til budgetforslaget	Center for HR, Økonomi & IT
8. august	Hovedudvalget deltager i første del af 2. budgettemadag	Direktion Center for HR, Økonomi & IT

Bilag

Lidt detaljer om, og indsigt i det administrative arbejde med budget 2020. budgetlægnin-gen på de forskellige områder håndteres administrativt på nedenstående måde.

Serviceudgifter

Det korrigerede budget for 2019 og budgetoverslagsår 2020-2022 fremskrives og udgør udgangspunktet for budget 2020 og overslagsår 2021-2023.

Tekniske korrektioner

Tekniske korrektioner omfatter korrektioner som følge af indberetningsfejl, effekter af allerede truffne beslutninger, omplaceringer mellem udvalg og lignende.

Der udarbejdes en samlet oversigt over tekniske korrektioner, som vil blive drøftet i direktio-nen og Økonomiudvalget samt indgå i budgetmaterialet.

Anlægsudgifter

Direktionen udarbejder forslag til flerårig anlægsplan, som indgår i det samlede budgetop-læg. Anlægsplanen skal drøftes med Økonomiudvalget inden den fremlægges på 1. budgettemadag i juni.

Indkomstoverførsler

Der udarbejdes et administrativt skøn for indkomstoverførslerne for 2020, så et første oplæg kan indgå i direktionens budgetoplæg og løbende dialog med Økonomiudvalget frem til den 1. budgettemadag i juni.

Finansiering (skatter, udligning, renter, afdrag, låneoptagelse og forskydninger)

Udgangspunktet er budgetoverslagsår 2020 i budget 2019, som der blev vedtaget i okto-ber 2018.

De budgetterede udgifter/indtægter i budgetoverslagsår 2020 og budgetoverslagsårene 2021-2022 udgør udgangspunktet for budget 2020-2023 ved fremlæggelse af den første budgetbalance i marts.

Efter indgåelse af økonomiaftalen udarbejdes nyt/endeligt skøn for skatter og udligning for 2020.

Renter og afdrag 2020-2023 baseres på kommunens gæld samt forventninger til renteni-veau mv.

Forventninger til indtægter ved statsgaranti baseres på skøn fra KL og Indenrigsministeriet og forventninger til indtægter ved selvbudgettering baseres på skøn over befolkningstallet udarbejdet og godkendt af Direktionen.

Demografi

Demografitildeling tilpasses først efter Økonomiudvalgets behandling af de opdaterede skøn over befolkningsudviklingen pr. maj og på baggrund af arbejdet i den tværgående demografigruppe.

Lov- og cirkulæreprogram

Konsekvenserne af Lov- og cirkulæreprogrammet indarbejdes som en teknisk korrektion til budgettet i august inden 2. budgettemadag.

Beløbene tildeles de områder, som ændringerne omfatter. Der fordeles ikke beløb under 50.000 kr. pr. år.

Budgetbemærkninger

Centrene er ansvarlige for bemærkninger på eget område vedrørende både drift og anlæg. Budgetbemærkninger vedrørende budget 2020 udarbejdes i august måned, således at de kan indgå i budgetmaterialet til 1. behandling i Økonomiudvalget og Byrådet.

Efter budgetvedtagelsen tilrettes budgetbemærkningerne i forhold til de politisk vedtagne ændringer.

Budgetmateriale

Der oprettes en elektronisk budgetmappe på kommunens hjemmeside, som vil være tilgængelig for politikere, borgere, presse og medarbejdere. Heri vil alt relevant budgetmateriale ligge, herunder materiale til de to budgettemadage.

Alle indkomne høringssvar lægges i en mappe på hjemmesiden.

Alt materiale vil således være elektronisk og udsendes ikke i papirform.

Information om budgettet

Det endeligt vedtagne årsbudget og de flerårige budgetoverslag gøres tilgængelige for kommunens borgere på kommunens hjemmeside.

Budgetbalancer

Budgetbalancerne udarbejdes og fremlægges med de almindelige forbehold for, om der politisk vælges enten selvbudgettering eller statsgaranti.

Budgetbalance 1 (marts)

Teknisk fremskrivning af budgetoverslagsårene 2020-2023 fra det vedtagne budget 2019.

Budgetbalance 2 - 1. budgettemadag

- + konsekvenser af demografimodeller
- + skøn over indkomstoverførsler
- + forslag til effektiviseringer og reduktioner
- + evt. yderligere budgetforslag drift
- + anlægsplan
- + tekniske korrektioner
- + ændret P/L på baggrund af marts-skønnet fra KL

Budgetbalance 3 - 2. budgettemadag

- + konsekvenser af økonomiaftale
- + lov- og cirkulæreprogram
- + samlet budgetoplæg herunder fornyede skøn over indkomstoverførsler
- + konsekvens af demografimodeller
- + endeligt skøn over finansiering
- + budgetforslag
- + eventuelt ændret P/L (juni-skønnet)
- + KL's udmøntning af moderniserings- og effektiviseringsprogram

Budgetbalance 4 - budgetforhandlinger

- + evt. låneoptagelse
- + evt. nye informationer
- + evt. nye eller ændrede budgetforslag

Budgetbalance 5 - 2. behandling

- + politiske ændringsforslag